

gemeente Amsterdam

STADSDEEL ZUIDOOST

93-178

Diskussienota Kunst en Cultuur

Februari 1993

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Mits tijdig aangevraagd
is verlenging met 4 weken mogelijk, tenzij de publikatie
inniddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

22/4/04

--	--	--

DISKUSSIENOTA KUNST EN KULTUUR IN ZUIDOOST.

I N H O U D S O P G A V E

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

- 1.1. waarom een discussienota.
- 1.2. de opbouw van de nota.

HOOFDSTUK 2. EEN KUNST EN KULTUURBELEID IN ONTWIKKELING

- 2.1. vooraf.
- 2.2. het kunst en cultuurbeleid van de overheid.
- 2.2.1. internationale verdragen.
- 2.3. het kunstbeleid van de gemeente Amsterdam.
- 2.4. kunstbeleid en de binnengemeentelijke decentralisatie.
- 2.5. kunst en cultuur in Zuidoost; een globale plaatsbepaling.
- 2.5.1. kunst in de planvorming voor de vernieuwing van de Bijlmermeer.

HOOFDSTUK 3. EEN NADER BELEIDSKADER.

- 3.1. vooraf.
- 3.2. waarom een kunstbeleid.
- 3.3. de bekostiging van een kunstbeleid.
- 3.4. beleidskeuzes.

HOOFDSTUK 4. UITGANGSPUNTEN VOOR EEN KUNST EN KULTUURBELEID

- 4.1. vooraf.
- 4.2. algemene uitgangspunten.
- 4.3. een uitwerking; criteria voor een kunstenaanbod.

HOOFDSTUK 5. DE VOORZIENINGEN IN AMSTERDAM ZUIDOOST

- 5.1. vooraf.
- 5.2. de behoefte aan voorzieningen.
- 5.3. de voorzieningen nader beschouwd.

HOOFDSTUK 6. PODIUMAKTIVITEITEN

- 6.1. de podiumkunsten in Zuidoost.

HOOFDSTUK 7. KUNSTEDUCATIE

- 7.1. vooraf.
- 7.2. kunsteducatie in Zuidoost.
- 7.3. ontwikkelingen.
- 7.4. konklusies.

HOOFDSTUK 8. BEELDENDE KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE

- 8.1. vooraf.
- 8.2. de percentageregelingen.
- 8.3. het opdrachtenbeleid.
- 8.4. het onderhoud van kunstwerken.
- 8.5. konklusies.

HOOFDSTUK 9. AANBEVELINGEN

- 9.1. vooraf.
- 9.2. meer bevoegdheden voor stadsdelen.
- 9.3. zuidoost als vestigingsgebied van kunstbedrijven.
- 9.4. een cultureel centrum.
- 9.5. effectieve en efficiënte voorzieningen.
- 9.6. samenhang in podiumactiviteiten.
- 9.7. aandacht voor kunsteducatie.
- 9.8. toepassing van beeldende kunst in de openbare ruimte.
- 9.9. financiële consequenties.

Bijlagen:

- I. overzicht van de voorzieningen in Zuidoost.
- II. overzicht van de podiumactiviteiten in Zuidoost.
- III. overzicht subsidiemiddelen.

HOOFDSTUK 1. INLEIDING.

1.1. waarom een diskussienota.

In nota's en publikaties, die de afgelopen jaren over het kunstbeleid in Amsterdam zijn geschreven, wordt steevast benadrukt dat Amsterdam het Nederlandse kunst en cultuurcentrum is. Er is geen andere stad in Nederland waar zoveel theaters, galeries en concertzalen zijn en waar de belangstelling voor kunstuitingen zo groot is. Ook internationaal kan Amsterdam zich op dit gebied met andere steden meten.

De stadsdelen spelen -noodgedwongen- in dit Amsterdamse kunst en cultuurklimaat maar een bescheiden rol. Nog niet alle taken, bevoegdheden en budgetten van de gemeente zijn naar de deelraden overgedragen. De mogelijkheden voor de stadsdelen om een actief kunst en cultuurbeleid te bekostigen zijn in die zin dan ook beperkt.

Toch is het nodig om -met inachtneming van die beperkingen- na te gaan hoe het kulturele klimaat in Zuidoost verder ontwikkeld kan worden. De behoefte aan voorzieningen is immers geen vaststaand gegeven, maar is ondermeer afhankelijk van sociaal-kulturele en ruimtelijke ontwikkelingen. En ontwikkelingen vinden in Zuidoost volop plaats. De vernieuwing van de Bijmermeer, maar ook de vormgeving van een multi-etnische samenleving moeten in dit verband als eerste worden genoemd.

Het is verder ook nog zo dat er voor Zuidoost nooit een eigen visie voor kunst en cultuur is ontwikkeld. Wel zijn er in de afgelopen jaren allerlei suggesties gedaan en plannen gemaakt om het kulturele klimaat te verlevendigen, maar die konden niet in een beleidsmatig kader geplaatst worden. Nu wordt dat wel mogelijk. In deze nota worden er voor het eerst specifieke doelstellingen en uitgangspunten voor een kunst en cultuurbeleid in Zuidoost geformuleerd. Uitgangspunten, die geënd zijn op de specifieke situatie in Zuidoost.

Het is de bedoeling dat er aan de hand van deze nota gediskussieerd gaat worden over de vraag wat er verder in Zuidoost moet gebeuren. Een discussie, die ertoe moet leiden dat er door het Stadsdeel een afgewogen en verantwoorde beleidslijn wordt vastgesteld. Een beleidslijn, die richtinggevend is bij de totstandkoming van het kulturele aanbod in de komende jaren.

1.2. de opbouw van de nota.

In hoofdstuk 2 wordt het beleidsterrein in kaart gebracht. In hoofdstuk 3 wordt een kader geschetst, waarbinnen een beleid ontwikkeld moet worden. In hoofdstuk 4 worden uitgangspunten voor een in Zuidoost te voeren beleid geformuleerd. In de daarna volgende drie hoofdstukken passeren respectievelijk de voorzieningen, de podiumactiviteiten en het

kunstonderwijs in Zuidoost de revue. Dan volgt een hoofdstuk over beeldende kunst in de openbare ruimte en in een laatste hoofdstuk worden eindkonklusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

Bij de nota zijn enkele bijlagen opgenomen. In de eerste twee bijlagen worden de voorzieningen en podiumactiviteiten beschreven. In een derde bijlage is een financieel overzicht opgenomen. Een lijst van geraadpleegde stukken is eveneens bijgevoegd.

HOOFDSTUK 2. EEN KUNST EN KULTURBELEID IN ONTWIKKELING.

2.1. vooraf.

Het blijkt dat de overheidsbemoedienis met dit beleidsterrein sterk in ontwikkeling is. Inhoudelijk zijn in de loop der jaren aksenten verlegd en de overheden hebben onderling de taken en verantwoordelijkheden steeds meer afgebakend. In dit hoofdstuk worden ontwikkelingen, zoals die in de afgelopen tijd in het overheidsbeleid -en dan met name in Amsterdam- hebben plaatsgevonden, aangestipt. De plaats die de kunst en de kultuur in Zuidoost inneemt wordt kort getypeerd.

2.2. Het kunst en kultuurbeleid van de overheid.

De inmenging van de overheid in het maatschappelijk gebeuren is de afgelopen decennia steeds groter geworden. Ook op het terrein van de kunst en de kultuur.

In de jaren '60 en '70 komt het kunstbeleid zelfs in een stroomversnelling terecht. In deze jaren, waarin de samenleving sterk te maken krijgt met inspraak, democratisering en verdergaande individualisering, komt de discussie over het te voeren kunstbeleid volop op gang. Uitgangspunten voor een kunstbeleid worden geformuleerd en in financiële zin wordt het kunstbeleid versterkt.

In de jaren '80 worden, onder invloed van de zich verslechterende economische situatie, de overheidsuitgaven teruggebracht en stelt de overheid zich zakelijker op. In het overheidsbeleid wordt de nadruk niet alleen meer zoals voorheen op uitgangspunten als kwaliteit van de kunst en spreiding van de kunst gelegd, maar ook het vergroten van de publieke belangstelling en de effectieve besteding van subsidies worden belangrijke uitgangspunten.

Het overheidsbeleid van nu is in zijn algemeenheid op de volgende punten gericht: de produktie van kunst (door individuele kunstenaars en instellingen); de distributie van kunst (evenementen, kunstuitleen, lokale radio en televisie); de conservering van kunst (musea, archieven, monumentenzorg en stadsvernieuwing) en op de participatie aan kunst (kunstzinnige vorming, kunstonderwijs, reductieregelingen).

Na veel diskussie is er bij de overheden een zekere taakverdeling

ontstaan. De rijksoverheid is in principe verantwoordelijk voor de produktie en het aanbod van kunst op landelijk nivo en draagt zorg voor de structureel gesubsidieerde gezelschappen. De provincie houdt zich bezig met de kunstproduktie op provinciale schaal en de koördinatie, stimulering en spreiding van het kunstenaanbod binnen de provincie. De gemeenten, tenslotte, zorgen voor de afname van de kunstproduktie en de instandhouding van de akkommodaties.

2.2.1. internationale verdragen.

Door de Stadsdeelraad is bij de vaststelling van de begroting 1992 een motie van de Partij van de Arbeid aangenomen. Het Dagelijks Bestuur werd verzocht na te gaan of er kulturele verdragen waren gesloten met de herkomstlanden van de verschillende bevolkingsgroepen in Zuidoost en bij het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur te informeren of het Stadsdeel van faciliteiten, die uit deze verdragen voortvloeien, gebruik zou kunnen maken.

Omdat er veel landen in het geding zijn, is allereerst nagegaan of er verdragen zijn gesloten met Suriname en de Antillen/Aruba, zijnde de landen waar de grootste aantallen allochtone bewoners van Zuidoost uit afkomstig zijn. Tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname is op 5 februari 1976 een kulturele overeenkomst gesloten. Met de Antillen/Aruba is geen overeenkomst gesloten daar het om onderdelen van het Koninkrijk der Nederlanden gaat.

Met andere relevante landen als Ghana en Pakistan zijn geen kulturele verdragen gesloten.

De noodzaak om kulturele verdragen te sluiten is -zo bleek uit kontakten met een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken- vanwege de steeds verdergaande internationalisering van de samenleving niet meer zo noodzakelijk. Verdragen worden dan ook vrijwel niet meer gesloten. Allerlei activiteiten vinden plaats zonder dat er een akkoord is. Ook vanuit Zuidoost kan er een beroep op faciliteiten worden gedaan. In een konkreet geval dient een aanvraag gedaan te worden bij het betreffende vakministerie. Aldaar worden dan de mogelijkheden gezien.

2.3. Het kunstbeleid van de gemeente Amsterdam.

Door de grote steden wordt een actief kunst en kultuurbeleid gevoerd. In de inleiding van deze nota is al gewezen op de pregnante positie van Amsterdam voor de kunst en de kultuur. Op allerlei gebied van de kunsten is Amsterdam sterk vertegenwoordigd. In de afgelopen jaren is deze positie alleen maar versterkt. Het is ondoenlijk in het bestek van deze nota een overzicht te geven van het kunstbeleid van de gemeente. Verwezen wordt naar het kunstenplan voor de jaren 1993-1996 zoals dat kortgeleden door de gemeenteraad is vastgesteld. De uitgangspunten van het gemeentelijk kunstbeleid zijn niet veranderd. Zorg voor kwaliteit,

voor verscheidenheid en vernieuwing van de kunst en de zorg voor de actieve en receptieve participatie op kunstgebied blijven centraal staan. Wel is het plan om het voorzieningennivo een flinke impuls te geven.

Zeer recent zijn twee -ook voor ons stadsdeel relevante- vervolgnota's op het kunstenplan uitgebracht. Allereerst een kunstenplan voor de jeugd, dat nu met instellingen en stadsdelen in bespreking is, waarin wordt aangegeven hoe alle kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 15 jaar met een kunstaanbod in aanraking kunnen worden gebracht. Hiervoor zijn extra gelden geraamd en het ligt in de bedoeling dat er in 1993 proeven mee van start gaan. De tweede notitie betreft het beleid voor de beeldende kunst in de jaren 1993-1996. In die notitie wordt o.a. voorgesteld de kunstuitleen in Amsterdam (waaronder de artoteek in Zuidoost) onder te brengen in een organisatie. Hierover vindt nu overleg plaats.

2.4. kunstbeleid en de binnengemeentelijke decentralisatie.

Slechts enkele delen van het kunstbeleid zijn bij de gemeentelijke decentralisatie naar de stadsdelen overgedragen. Deze beperkte overdracht heeft bij meerdere stadsdelen, waaronder de onze, kritiek opgeroepen. Dat voorzieningen met een grootstedelijk draagvlak niet zijn gedecentraliseerd is op zich begrijpelijk, maar dat subsidietaken voor de amateuristische kunst, allochtone kunstuitingen en budgetten voor het opdrachtenbeleid niet naar de stadsdelen zijn overgedragen is niet in overeenstemming met het beoogde karakter van de decentralisatie.

In Zuidoost zijn in 1987 in concreto voorzieningen als de artoteek, de muziekschool, het instituut voor kunstzinnige vorming en de budgetten voor het onderhoud van kunstwerken en het kunstonderwijs overgedragen. In 1990 werd alsnog -mede omdat enkele stadsdelen op een verdergaande decentralisatie van subsidiebudgetten aandrongen- een budget voor activiteiten van de podiumactiviteiten in de wijken (geografische kunstspreiding) gedecentraliseerd.

De taakafbakening tussen de gemeente en de stadsdelen is overigens ook op een ander punt niet afdoende. Als het gaat om de kunstuitleen is de huidige opzet, waarbij de artoteken zijn overgedragen maar de ondersteunende faciliteiten centraal zijn gebleven, niet adequaat. Ook voor organisaties en burgers is de situatie ook niet zo duidelijk: zowel door de gemeente als door de stadsdelen worden kunstsubsidies verleend voor stadsdeelinitiatieven.

2.5. kunst en cultuur in Zuidoost; een globale plaatsbepaling.

Het kunst en cultuurbeleid in Amsterdam was enerzijds gericht op nationale of grootstedelijke voorzieningen en activiteiten en anderzijds op voorzieningen en activiteiten voor de bewoners van

Amsterdam. Bij de opbouw van Zuidoost als uitbreidingsgebied van Amsterdam kwamen er wel middelen beschikbaar voor sociaal-kulturele voorzieningen en wat kunstactiviteiten, maar van een kunst en cultuurbeleid voor dit uitbreidingsgebied was echter geen sprake. De geografische ligging van Zuidoost ten opzichte van de rest van Amsterdam, de grootte en de bijzondere bevolkingssamenstelling gaven daar echter wel aanleiding toe.

Al met al moet nu gesteld worden dat het voorzieningennivo in Zuidoost niet in overeenstemming is met het karakter en de grootte van het Stadsdeel. Zo is er in het Stadsdeel, na de mislukking van Ganzenhoef, geen cultureel centrum. Veel activiteiten kunnen dan ook niet -of op gebrekkige wijze- in Zuidoost georganiseerd worden.

De behoefte aan activiteiten is daarentegen groot. Er zijn in Zuidoost ook allerlei initiatieven die, ondanks een gebrek aan zaalfaciliteiten, goede naam hebben gemaakt. Er zijn bekende Surinaamse koren; er is een prima jeugdtheater; een operettevereniging; er zijn veel theater- en muziekgroepen en bekende podiumactiviteiten etc.. Maar al die activiteiten vinden versnipperd op allerlei lokaties plaats, waardoor Zuidoost geen herkenbaar eigen cultureel gezicht heeft kunnen ontwikkelen. Er is geen cultureel oriëntatiepunt, dat Zuidoost kenmerkt en dat de variatie en de veelkleurigheid van de multi-kulturele samenleving van Zuidoost uitstraalt.

2.5.1. kunst in de planvorming voor de vernieuwing van de Bijlmermeer.

De stuurgroep vernieuwing Bijlmermeer heeft in haar planvorming voor de vernieuwing van de Bijlmermeer benadrukt dat de multi-kulturele identiteit van de samenleving in de Bijlmermeer versterkt zou worden als er meer mogelijkheden zouden zijn om die culturen te manifesteren. Een ander belangrijk aandachtspunt, waar de stuurgroep de aandacht op gevestigd heeft is de vestiging van kunstbedrijven: door de vestiging van kunstbedrijven in Zuidoost kan de infrastructuur versterkt worden.

Op verzoek van de stuurgroep is door een adviesburo voor de kunsten, de STOA, een rapport opgesteld dat een inventarisatie van professionele kunstbedrijven bevat, die zich mogelijk in Zuidoost zouden kunnen vestigen. Daaruit blijkt dat er in potentie voldoende krachtige gegadigden uit de kunstwereld zijn.

Op dit moment wordt het onderzoek door de STOA voortgezet. Onderzocht wordt of er in Zuidoost een bedrijvenartoteek en een jazzinstituut kunnen worden opgericht en of Zuidoost lokatie kan zijn voor: een zaal voor de popmuziek; een nieuw theater voor de toneelgroep Amsterdam en voor een nieuwe behuizing voor het Jan Bronkinstituut. Mettertijd zal duidelijk worden of deze kunstbedrijven inderdaad in de Bijlmermeer gevestigd kunnen worden.

HOOFDSTUK 3. EEN NADER BELEIDSKADER.

3.1. vooraf.

In dit hoofdstuk worden -in aansluiting op hoofdstuk 2- aspecten genoemd, waarmee bij de vorming van een kunst en cultuurbeleid rekening moet worden gehouden. Op de financiële beperkingen is al gewezen. In dit hoofdstuk wordt meer op beleidsinhoudelijke kwesties ingegaan.

3.2. waarom een kunstbeleid.

Er zijn diverse redenen om in Zuidoost een actief kunst en cultuurbeleid te voeren:

- kunstactiviteiten hebben een pedagogische, sociale en emancipatorische functie en zijn van belang als vrijetijdsbesteding.
- in Zuidoost kunnen kunstinitiatieven in een belangrijke mate bijdragen aan de integratie van verschillende bevolkingsgroepen. Kunst kan, hoewel veel activiteiten langs scheidslijnen als leeftijd of etniciteit georganiseerd worden, een kader zijn waar mensen van verschillende leeftijden en achtergronden met elkaar in contact komen.
- kunstinitiatieven hebben een enorme aantrekkingskracht; de voorzieningen en de sfeer erom heen zijn gunstig voor het woon- en werkklimaat.
- er is er een duidelijke promotionele waarde voor het Stadsdeel verbonden aan het voeren van een kunst en cultuurbeleid.

3.3. de bekostiging van een kunstbeleid.

Het blijft een aktuele vraag of en in hoeverre de overheid een kunstbeleid moet bekostigen. Sommigen vinden dat de overheid daarin terughoudend dient te zijn; dat het kunstenaanbod via de particuliere markt van vraag en aanbod bekostigd moet worden. Gangbaar is de opvatting dat de overheid voor een deel bij moet dragen aan de bekostiging van een kunstbeleid. Aan het voeren van een kunstbeleid zijn namelijk voordelen verbonden, die als een maatschappelijk belang worden gezien.

Het is dan wel de vraag hoe hoog die bijdrage moet zijn. Over de toepassing van het zogenaamde profijtbeginsel in de kunst is veel discussie gevoerd en wordt, zo bleek onlangs weer bij de vaststelling van het kunstenplan van het rijk, ook politiek verschillend gedacht. Zo is het vanuit financieel oogpunt gewenst om de overheidsbijdrage beperkt te houden, terwijl het met het oogmerk om het kunstenaanbod zo veel mogelijk te spreiden gewenst is om lage tarieven te hanteren.

Instituten en particuliere fondsen spelen ook een rol bij het ondersteunen van kunst en cultuur. Zo treden commerciële bedrijven op als sponsors van de kunst. Hoewel sponsering erg in de belangstelling staat, staan inkomsten verkregen uit sponsering of verkregen uit fondsen niet in verhouding met de ondersteuning van de overheid. Sponsering vindt overigens voornamelijk plaats als het gaat om "gevestigde topkunst".

3.4. beleidskeuzes.

In de praktijk blijkt dat de vraag naar kunstactiviteiten veel groter is dan het aanbod ervan. De overheid wordt hierdoor en omdat de budgettaire mogelijkheden beperkt zijn, gedwongen keuzes te maken. Het gaat er niet alleen om of iets gewenst is, maar vooral of iets financieel mogelijk is. Keuzes moeten er worden gemaakt: wat wel en wat er niet kan worden ondersteund.

Ook in Zuidoost zullen beleidskeuzes moeten worden gemaakt. Het gaat om beleidsinhoudelijke keuzes als moet het aksent nu liggen op de produktie, de distributie, de conservering of de participatie van de kunst; om de vraag of het beleid lokaal, bovenlokaal of regionaal moet zijn gericht en of er een bijzondere aandacht moet zijn voor bepaalde doelgroepen om er zorg voor te dragen dat ook deze groepen in voldoende mate participeren.

HOOFDSTUK 4. UITGANGSPUNTEN VOOR EEN KUNST EN KULTUURBELEID.

4.1. vooraf.

In dit hoofdstuk worden algemene uitgangspunten geformuleerd voor een beleid in Zuidoost. Enerzijds is bij het formuleren van de uitgangspunten rekening gehouden met de situatie en de ontwikkelingen in Zuidoost. Anderzijds is er aansluiting gezocht bij gemeentelijke taken en ontwikkelingen.

4.2. algemene uitgangspunten.

Omdat er in het nabije centrum van Amsterdam een zeer gevarieerd, hoogwaardig kunstaanbod voorhanden is, dient de nadruk van een beleid in Zuidoost te liggen op de **spreiding van kunst en de kunstparticipatie**. Inwoners van Zuidoost moeten in aanraking kunnen komen met diverse kunstvormen.

Het Stadsdeel dient de voorwaarden te scheppen dat er een kunstenaanbod totstandkomt dat voor alle bewoners herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk is. Het uitgangspunt is dat het **Stadsdeel de randvoorwaarden** schept, terwijl het **particulier initiatief** voor de uitvoering zorg draagt.

Omdat het kunstenaanbod gestalte krijgt via kunstinstellingen, die door

het Stadsdeel bekostigd worden, is een doelmatig gebruik van subsidiemiddelen van groot belang. Hetzelfde betreft de inzet van de middelen voor de kunstedukatie. Bij het subsidiëren van activiteiten dienen de kosten tegen de baten afgewogen te worden. Daarnaast moet onderzocht worden in hoeverre medefinanciers, als gebruikers en sponsors, een bijdrage aan de bekostiging aan een kunstenaanbod kunnen leveren. Meer dan nu het geval is zal een gepaste eigen bijdrage worden gevraagd van degenen die van een aanbod gebruik maken.

Subsidiëring zal slechts plaatsvinden als activiteiten passen binnen de hoofddoelstellingen van het beleid en indien activiteiten -met inachtneming van het bovenstaande- niet kostendekkend kunnen plaatsvinden.

Het kunstbeleid moet verder een belangrijke rol spelen bij de vernieuwing van de Bijlmermeer; bij de integratie van allerlei etnische bevolkingsgroepen en de aantrekkingskracht van Zuidoost verder vergroten.

Resumerend zou het kunst- en cultuurbeleid van Zuidoost er dan ook op gericht moeten zijn om:

- a. een kwalitatief goed kunstenaanbod, dat attractief is voor de diverse etnische bevolkingsgroepen, bereikbaar te maken voor de diverse publieksgroepen in Zuidoost.
- b. zorg te dragen voor een effectieve en efficiënte besteding van subsidies.
- c. het aanbod van de kunstedukatieve activiteiten verder te ontwikkelen.
- d. de aantrekkingskracht van Zuidoost als belangrijk woon-, winkel- en werkgebied te onderstrepen en te ondersteunen.

4.3. een uitwerking; nadere criteria.

Het is gewenst om verder aan te geven welke eisen er aan een kunstenaanbod moeten worden gesteld. Aan de hand daarvan kan een aanbod verder vorm krijgen.

Een kunstenaanbod zou aan de volgende eisen moeten voldoen:

- het voorzieningen- en het activiteitenaanbod moet professioneel van karakter zijn en in een aantoonbare behoefte voorzien.
- er moet rekening gehouden worden met de multi-kulturele bevolkingssamenstelling in Zuidoost met haar specifieke behoeften en interesses.

- de voorzieningen en activiteiten moeten in beginsel voor alle bewoners van het stadsdeel toegankelijk en betaalbaar zijn.
- de bekostiging door het stadsdeel moet in verhouding staan met het maatschappelijk rendement en met de bijdrage van deelnemers.

HOOFDSTUK 5. DE VOORZIENINGEN IN AMSTERDAM ZUIDOOST.

5.1. vooraf.

Zuidoost heeft bijna negentigduizend inwoners, waaronder een hoog percentage etnische minderheidsgroepen. Uit gehouden gebruikersonderzoek blijkt dat veel bewoners van de activiteiten gebruik maken, maar dat de behoefte nog groter is. In dit hoofdstuk wordt de vraag verder verkend en wordt een overzicht gegeven van het aanwezige aanbod.

5.2. de behoefte aan voorzieningen.

Landelijk blijkt de belangstelling voor kulturele voorzieningen in de afgelopen jaren te zijn toegenomen. Het lijkt reëel dat deze trend zich -zij het in een wat mindere mate- zal doorzetten. Leeftijd, opleidingsnivo en maatschappelijke achtergrond zijn overigens van invloed als het gaat om het participeren aan kulturele voorzieningen. Zo neemt de deelname aan amateuristische kunst af naar mate men ouder is, terwijl de receptieve kunstparticipatie het hoogst is in de leeftijdscategorie van 35 tot 55 jaar. Eveneens is de kulturele interesse van hoger opgeleiden groter dan van minder hoog opgeleiden.

Uit onderzoeken (gebruikersonderzoeken welzijn) blijkt dat inwoners van Zuidoost minder tevreden met hun kulturele voorzieningen zijn dan de inwoners van Amsterdam. Uit dezelfde onderzoeken blijkt ook dat de behoefte aan actieve vrijetijdsbesteding in Zuidoost groot is. Gerekend naar absolute aantallen zouden zo'n 26.000 bewoners van 16 jaar en ouder creatieve activiteiten ontplooiën, terwijl er nog zo'n 4000 bewoners activiteiten zouden willen ondernemen. Dat het om aanzienlijke aantallen gaat blijkt ook uit het bereik van de voorzieningen. De laagdrempelige, kulturele activiteiten van buurtcentra, maar ook de meer professionele activiteiten van de uitgesproken kulturele voorzieningen zijn erg in trek. Zuidoost heeft, in vergelijking met de rest van Amsterdam, een relatief jonge bevolking op grond waarvan ook verwacht mag worden dat de behoefte naar kulturele voorzieningen zeker niet zal afnemen.

Voor Zuidoost is het verder relevant dat er onder de etnische minderheidsgroeperingen een duidelijke behoefte is aan "eigen" kulturele activiteiten. Dat is op zich niet verwonderlijk. Het zich kunnen uiten met eigen muziek, in eigen theatervormen etc. is voor velen een belangrijke voorwaarde om zichzelf te beleven en zich te ontplooiën. Bij de vormgeving van een aanbod moet met dit belangrijke

aspect wel rekening gehouden worden.

5.3. De kulturele voorzieningen nader beschouwd.

welke voorzieningen.

Er zijn drie voorzieningen in Zuidoost: BZO/Krater, de muziekschool, en de artoteek. Het aanbod van de twee eerstgenoemde ligt in de sfeer van de kunstzinnige vorming. De activiteiten van de artoteek zijn er vooral op gericht om het publiek met een kunstaanbod van beeldende kunst in aanraking te brengen. Zie voor een verdere beschrijving van de afzonderlijke voorzieningen bijlage I.

Andere voorzieningen als buurtcentra, jongerencentra en organisaties van etnische minderheden organiseren ook -al dan niet in samenwerking met de kulturele voorzieningen- kulturele activiteiten. Die activiteiten zijn onderdeel van hun totaalpakket aan sociaal kulturele activiteiten, die in dit bestek niet beschreven zijn.

de activiteiten: aanbod en vraag.

Door de muziekschool, de artoteek en Krater wordt een omvangrijk aanbod van diensten en activiteiten geboden. Het aanbod is veelzijdig, professioneel en omvat meerdere kunstdisciplines.

Het gaat om drie voorzieningen met een eigen activiteitenaanbod. De activiteiten van de muziekschool en de artoteek zijn voornamelijk uitvoerend van aard. Krater/BZO houdt zich naast uitvoerende activiteiten bezig met ondersteunende taken (vervult een konsulentfunctie) naar buurtcentra en scholen.

Een belangrijke vraag is in welke mate een instelling als Krater/BZO zich met uitvoering of met ondersteuning zou moeten bezighouden.

Er is verder een duidelijke vraag naar de activiteiten, die door de instellingen worden georganiseerd. Vooral bij de muziekschool, die een lange wachtlijst moet hanteren. De muziekschool tracht de wachtlijst te verminderen door de doorstroming te bevorderen, maar een flinke wachtlijst lijkt ook met het doorvoeren van die maatregel niet te vermijden.

de gebruikers.

Profijtonderzoek in Amsterdam heeft aangetoond dat vooral hoger opgeleiden en financieel meer draagkrachtigen gebruik maken van muziekscholen en creativiteitsinstellingen. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat dit in Zuidoost niet het geval is; zo valt het op dat slechts weinig deelnemers gebruik maken van kortingsregelingen, die de muziekschool en de artoteek hanteren. Meer inzicht in de vraag welke publieksgroepen bereikt worden is gewenst, waarbij ook relevant is welke etnische groepen deelnemen.

de bekostiging.

De voorzieningen worden voor zo'n 70 a 80% van de kosten door het Stadsdeel bekostigd. De overige inkomsten bestaan uit bijdragen van deelnemers. Regelmatig zal de vraag moeten worden gesteld in hoeverre de bekostiging van het Stadsdeel in verhouding staat met het maatschappelijk rendement en met de mogelijke bijdragen van deelnemers.

beoogde ontwikkelingen.

Het bestaansrecht van de afzonderlijke voorzieningen staat niet ter discussie, maar wel worden kanttekeningen gezet bij bepaalde aspecten zoals de subsidiëring. Voor wat betreft de nabije toekomst wordt beoogd de volgende ontwikkelingen in gang te zetten.

Een verzelfstandiging van de artoteek is een uitgangspunt, dat ten grondslag moet liggen aan een bedrijfsplan dat voor de artoteek zal worden opgesteld. Daarnaast dienen er initiatieven genomen te worden om meer inkomsten te verwerven uit sponsering en bedrijfsverhuur. Eveneens moet onderzocht worden in hoeverre de inkomsten uit de kunstuitleen verhoogd kunnen worden. Na een overgangperiode dient de kunstuitleen kostendekkend te zijn, zodat de bijdrage van het stadsdeel beperkt blijft tot edukatieve activiteiten.

Aangezien de activiteiten van de muziekschool gezien moeten worden als een aanvulling op het reguliere muziekonderwijs, dat op de basisscholen en voortgezet onderwijs wordt gegeven, dient het stadsdeel alleen de activiteiten voor leerlingen van de muziekschool tot 21 jaar te subsidiëren. Daarnaast moet aan de verhouding kosten/subsidie/eigen bijdrage meer het profijtbeginnsel ten grondslag liggen.

Bij BZO/Krater staan de kosten evenmin in verhouding met de baten. De cursussen dienen kostendekkend te zijn. De ondersteunende taken van Krater naar andere buurt- en jongerencentra dienen meer gestalte te krijgen en de subsidiëring van deze taken zal daarop beoordeeld moeten worden.

HOOFDSTUK 6. PODIUMAKTIVITEITEN.

6.1. de podiumactiviteiten in Zuidoost.

In Zuidoost worden met regelmaat op verschillende plekken professionele podiumactiviteiten opgevoerd. Bekend zijn de jazz-concerten in Hofgeest, de Kelbergenconcerten, de regio-theateractiviteiten van theater Krater en de concerten in de Driestromenkerk. Deze activiteiten hebben in de loop der jaren een goede naam opgebouwd.

Naast deze "gevestigde" activiteiten ontwikkelen er zich nieuwe

initiatieven als van het nieuwe podium van de artoteek en de activiteiten van de Hindoestaanse organisatie Sarawasi Art. Zie voor een nadere beschrijving van de activiteiten bijlage II.

De muzikale podiumactiviteiten als Jazz in Hofgeest en de Kelbergenconcerten zijn al jaren een succes. Het gaat om professionele activiteiten, die een goede naamsbekendheid hebben en een redelijk bezoekersaantal trekken. De theateractiviteiten van Krater worden niet altijd goed bezocht en het aantal betalende leden lijkt (hoewel hier geen betrouwbare cijfers voorhanden waren) aan de lage kant.

Op de "gevestigde" podiumactiviteiten vormen de activiteiten van Sarawasi Art, de concerten in Gaasperdam en de artoteek een welkome aanvulling. Sarawasi Art bereikt een deel van de allochtone bevolkingsgroep en de activiteiten vanuit de artoteek zijn vernieuwend en sluiten aan bij de maatschappelijke situatie in Zuidoost. Aparte aandacht voor Gaasperdam is eveneens te rechtvaardigen. Het is echter wel de vraag of deze niet-gesubsidieerde activiteiten zich kunnen handhaven als de financiële basis niet wordt veilig gesteld.

Op zich hebben alle podiumactiviteiten een belangrijke waarde, maar het geheel aan podiumactiviteiten kent weinig samenhang en is eigenlijk niet afgestemd op de behoefte en interesse van de gehele bevolking van Zuidoost.

Die versnippering is ook ontstaan omdat de podiumactiviteiten op allerlei plekken moeten plaatsvinden. Met veel geïmproviseer lukt dat toch steeds, hoewel veel van de speelplekken zich niet voor optredens lenen. De activiteiten hebben doorgaands in zekere zin een eigen publiek. Met uitzondering van de activiteiten van Sarawasi Art gaat het om activiteiten, die door autochtonen georganiseerd en in grote meerderheid door autochtonen bezocht worden.

Een aanzienlijk deel van de kosten van de podiumactiviteiten wordt gesubsidieerd; het andere deel wordt uit bijdragen van deelnemers bekostigd. Als de publieke belangstelling vergroot zou kunnen worden zou het subsidiedeel kunnen verminderen. De mogelijkheden hiertoe lijken alleen aanwezig als er betere zaalmogelijkheden komen.

HOOFDSTUK 7. KUNSTEDUCATIE.

7.1. vooraf.

Kunsteducatie wordt zowel vanuit het onderwijs als door kunstinstellingen verzorgd. Het gaat dan niet alleen om produktieve kunstzinnige vorming, waarbij kinderen zelf actief zijn, maar ook worden kinderen in aanraking gebracht met kunstuitingen als schoolconcerten, theater, film, musea en literatuur. Daarmee ontstaat interesse voor kunst en wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het kind. Ook worden op jonge leeftijd allerlei vaardigheden ontwikkeld, waarmee een basis wordt gelegd om ook later

zelf actief met kunst bezig te zijn.

7.2. het aanbod.

In de wet op het basis-onderwijs wordt gesteld dat het onderwijs, waar mogelijk in samenhang met andere vakken, expressie-activiteiten dient te omvatten. Daarmee wordt bedoeld dat in elk geval aandacht besteed moet worden aan de bevordering van het taalgebruik, tekenen, muziek, handvaardigheid en spel en beweging. Er worden geen eisen gesteld aan het aantal te besteden uren. In het voortgezet onderwijs komt kunstzinnige vorming aan de orde in verschillende vakken. Het is tegenwoordig ook mogelijk om eindexamen te doen in muziek, tekenen, handvaardigheid en textiele werkvormen.

Daarnaast is er sprake van een aanbod van buiten de school. Zo wordt er door het Buro Schoolactiviteiten van de gemeente een educatief programma geboden, dat bestaat uit museumbezoek, muziekluisterlessen, kunstkijkuren, concertbezoek etc.. Het gaat om een zogenaamde consensusvoorziening: een voorziening voor zowel het openbare als het bijzondere onderwijs. De hoogste groepen van het basisonderwijs in Amsterdam maken van dit aanbod gebruik. Ook organiseren scholen soms met kunstinstellingen activiteiten, (met de artoteek of Krater) of organiseren scholen zelf activiteiten.

7.3. ontwikkelingen.

In het kunstenplan 1993-1996 en het daarop volgende kunstenplan voor de jeugd van de gemeente wordt gewag gemaakt van een omvangrijke herstructurering van de kunsteducatie. Deze ombuiging is het gevolg van de konstatering dat het aanbod aan kunsteducatieve activiteiten erg versnipperd is; dat niet alle leerlingen bereikt worden en dat slechts een beperkte groep (voornamelijk de hoger opgeleiden en de meer draagkrachtigen) gebruik maken van de muziekscholen en creativiteitsinstellingen. Nu wordt beoogd om een doorgaande lijn op te zetten van de diverse binnen- en buitenschoolse activiteiten, waarbij een opbouw wordt voorgesteld vanaf groep 1 van de basisschool tot en met klas 3 van het voortgezet onderwijs. Voor de uitvoerende instellingen houdt dit in dat er een herziening van hun activiteiten aanbod moet plaatsvinden. Er is overleg aangekondigd met de Stadsdelen over een mogelijk aanbod en over de wijze van uitvoering in de onderwijspraktijk.

Binnen de experimenten rond de verlengde schooldag zal de kunsteducatie ook een plaats gaan innemen. In hoeverre dat binnen het experiment, dat in Zuidoost zal starten, het geval zal zijn is afhankelijk van de te kiezen opzet.

7.4. konklusies.

In 7.3. is de situatie rond de kunsteducatie al aan de orde gesteld.

Het gaat op zich om belangrijke activiteiten, maar het aanbod aan activiteiten is versnipperd. Niet alle kinderen worden bereikt en samenhang tussen de activiteiten laat te wensen over. Het streven van de gemeente om meer aandacht te schenken aan de kunsteducatie en daarbinnen meer samenhang en structuur te brengen valt derhalve te onderschrijven.

HOOFDSTUK 8. BEELDENDE KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE.

8.1. vooraf.

Door de gemeente wordt een beeldend kunstbeleid gevoerd, waarin een belangrijke plaats wordt toegekend aan de totstandkoming van kunstwerken in de openbare ruimte. Zo wordt kunst voor iedereen toegankelijk en bovendien wordt de openbare ruimte verfraaid.

In Amsterdam zijn de zogenaamde percentageregelingen vastgesteld om kunstwerken in openbare gebouwen of aan de openbare weg te plaatsen. In Zuidoost is zo de afgelopen jaren een uiterst fraaie kollektie van 24 kunstwerken in de openbare ruimte geplaatst. Een operatie, die nog niet voltooid is. In Gaasperdam zullen nog enkele kunstwerken geplaatst worden.

Een commissie van advies voor de beeldende kunst adviseert het gemeentebestuur over de plek van een kunstwerk, de keuze van het kunstwerk en de kwaliteit etc.. Deze commissie wordt bijgestaan door werkgroepen. Een van die werkgroepen, de werkgroep Nieuwe Stad, rekent ook Zuidoost tot haar werkgebied.

De taak om zorg te dragen voor de toepassing van de percentageregelingen is overgedragen naar de stadsdelen. Ook dienen de Stadsdelen zorg te dragen voor het niet-artistieke onderhoud van de geplaatste kunstwerken.

8.2. de percentageregelingen.

Om de plaatsing van beeldende kunst in de openbare ruimte te stimuleren zijn er zogenaamde percentageregelingen vastgesteld. De volgende regelingen zijn door de gemeente vastgesteld:

a. de 2% regeling. Van de bouwkosten van nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen wordt 2 % van de bouwsom bestemd voor kunstwerken in het gebouw of in de onmiddellijke omgeving. Voor gebouwen met bouwkosten hoger dan 1 miljoen gulden geldt 1% van elk daaropvolgend bedrag van 5 miljoen.

b. de 1/2% regeling voor de stadsuitbreiding. Een 1/2% van kredieten voor stadsuitbreiding is bestemd voor opdrachten aan beeldend kunstenaars voor kunstwerken, die onafhankelijk van enig gebouw onderdeel vormen van stedelijke ruimten.

c. de 1/2% regeling stadsvernieuwing. Een 1/2% van de kredieten voor stadsvernieuwing is bestemd voor opdrachten aan beeldend kunstenaars voor kunstwerken.

De Stadsdelen kunnen deze regelingen al overnemen. De 2% regeling wordt door het Stadsdeel -hoewel daar niet expliciet toe besloten is- toegepast. In overleg met de gemeentelijke commissie voor de beeldende kunst wordt er uitvoering aan gegeven.

8.3. het opdrachtenbeleid.

Bij de gemeente is jaarlijks een bedrag beschikbaar voor het verlenen van kleinschalige opdrachten, met een maximumbedrag van f 30.000,-- per opdracht, aan Amsterdamse beeldende kunstenaars. Aanvragen voor dergelijke opdrachten kunnen worden gedaan door kunstenaars of door non-profitinstellingen, die in Amsterdam zijn gevestigd.

8.4. het onderhoud van kunstwerken.

De Stadsdelen zijn verantwoordelijk voor het technisch beheer van openbare kunstwerken en de bekostiging daarvan. De gemeente (Dienst Musea voor moderne kunst) is belast met het artistieke beheer.

De onderhoudstaken zijn bij de stadsdeelorganisatie ondergebracht bij de sektor stadsdeelwerken. In zijn totaliteit gaat het in Zuidoost om circa 130 kunstwerken, terwijl het jaarlijks budget voor het onderhoud circa f 65.000,-- bedraagt.

Door de artoteek is een databestand opgebouwd aan de hand waarvan het onderhoud plaatsvindt.

8.5. konklusies.

Een aantrekkelijk aspect van Zuidoost is de fraaie kunstkollektie, die in de openbare ruimte is geplaatst. Het ontbreekt aan financiële middelen om een aantal kunstwerken, waarvoor dat nodig is, te renoveren.

Doordat het Stadsdeel geen besluit heeft genomen over het al dan niet toepassen van de percentageregelingen wordt per geval een opstelling gekozen. In de meeste gevallen is wel de regeling toegepast. Een beleidslijn dient door het Stadsdeel nog vastgesteld te worden.

HOOFDSTUK 9. KONKLUSIES EN AANBEVELINGEN.

9.1. vooraf.

Er is in Zuidoost voldoende potentie om meer op het terrein van de kunst en de cultuur te doen. Zuidoost is een Stadsdeel met ruim

negentigduizend inwoners en er is veel vraag naar kulturele voorzieningen. Een vraag, die gelet op de komende demografische ontwikkelingen eerder zal toenemen dan zal afnemen.

Zuidoost heeft dan wel een grote aantrekkingskracht als woon-, winkel en werkgebied, maar het nivo van de kulturele voorzieningen is niet in overeenstemming met het karakter en de grootte van het stadsdeel.

Tegen die achtergrond worden de volgende aanbevelingen gedaan om het kulturele klimaat te verbeteren en te verlevendigen.

9.2. meer bevoegdheden voor stadsdelen.

Bij de evaluatie van de binnengemeentelijke decentralisatie, die binnenkort zal gaan plaatsvinden, zal op de overdracht van meer taken naar de Stadsdelen aangedrongen moeten worden. Een verdergaande overdracht zou betekenen dat de stadsdeel, zoals de bedoeling was van de binnengemeentelijke decentralisatie, bevoegdheden krijgt om allerlei initiatieven vanuit stadsdelen (als op het terrein van de amateuristische kunst, allochtone kunstuitingen etc.) al dan niet te subsidiëren.

Een verdergaande overdracht van de middelen voor de kunstuitlen is verder nodig om de kunstuitlen verder tot ontwikkeling te brengen.

9.3. zuidoost als vestigingsgebied voor kunstbedrijven.

Zuidoost is een aantrekkelijk gebied om nationale en regionale kunstinstellingen te vestigen. Veel instellingen zien uit naar een plek, die centraal in een groot verzorgingsgebied ligt en goed bereikbaar is. De vestiging van kunstbedrijven in Zuidoost moet -zoals al bepleit vanuit de stuurgroep voor de vernieuwing van de Bijlmermeer- gestimuleerd worden.

9.4. een kultureel centrum.

Het tekort aan akkommodatie(s) is een zeer nijpend probleem in Zuidoost. Zonder een kultureel centrum is een ontwikkeling van het kulturele leven in Zuidoost eigenlijk niet goed mogelijk is. Er moet dan ook onderzocht worden of er in Zuidoost zo'n centrum kan komen.

Het is aanbevelenswaardig dat zo'n centrum -naast de kulturele centra in Amsterdam, die een stedelijke, regionale of nationale uitstaling hebben- een stadsdeelfunctie krijgt. Dit impliceert een opzet, die qua gebruiksmogelijkheden optimaal aansluit bij de wensen en behoeften van alle bewoners. Bewoners, die allerlei kulturele, multi-etnische achtergronden hebben en verschillend van leeftijd zijn.

Gedacht wordt dus aan een middelgroot centrum, dat voor allerlei

aktiviteiten als amateuristische kunst, podiumkunsten, lezingen, muziekuitsvoeringen, (kinder)theateruitvoeringen etc.. gebruikt kan worden, eventueel gekombineerd met meer commerciële activiteiten.

9.5. effectieve en efficiënte voorzieningen.

Het Stadsdeel dient -vanuit haar verantwoordelijkheid als subsidiënt- in een vroegtijdig stadium aan te geven welke prestaties er van instellingen worden verwacht. Instellingen kunnen dan met de verwachtingen van het Stadsdeel rekening houden en hun bedrijfsvoering daarop afstemmen.

Over kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de output als de inhoud van het activiteitenaanbod; de doelgroepen; de tarieven; de positionering naar andere instituties en andere relevante zaken zullen bij de invoering van het systeem van budgetfinanciering met de instellingen taakstellende afspraken moeten worden gemaakt. In hoofdstuk 5 is aangegeven welke ontwikkelingen er rond de subsidiëring van de voorzieningen worden beoogd.

In 1993 zal tot budgetsubsiëring van de muziekschool over worden gegaan. In 1994 kan de BZO/Krater volgen. Voor de artoteek zal in 1994 een bedrijfsplan worden opgesteld.

9.6. samenhang in podiumactiviteiten.

De podiumactiviteiten zouden in zijn geheel meer samenhang moeten krijgen, waardoor zoveel mogelijk publieksgroepen aan bod komen. De beste mogelijkheden hiertoe zouden ontstaan indien er in Zuidoost een multi-kultureel centrum komt, van waaruit een centrale programmering opgezet zou kunnen worden.

Nagegaan moet worden of de niet-gesubsidieerde activiteiten voor een subsidie in aanmerking kunnen komen, eventueel door een herschikking van het bestaande subsidiebudget. De subsidie-aanvraag van Sarawasi Art voor 1993 zal betrokken worden bij de verdeling van het budget activiteiten van allochtone organisaties. Het is gewenst dat dit initiatief met ingang van 1994 periodiek gesubsidieerd wordt.

9.7. aandacht voor kunsteducatie.

Nagegaan moet worden of er in Zuidoost, in het verlengde van de plannen van de gemeente om te komen tot een andere opzet van de kunsteducatie, een proefproject ter versterking van de kunsteducatie kan worden opgezet. Naast medewerking van de gemeente is de medewerking van scholen en de kunstinstellingen in Zuidoost hiervoor nodig.

9.8. toepassing van kunst in de openbare ruimte.

Om renovaties van kunstwerken, waar nu geen middelen voor zijn, toch plaats te kunnen laten vinden wordt gedacht aan de vorming van een fonds. Een fonds, waarvoor ook de medewerking van het bedrijfsleven kan worden gevraagd.

Verder is het nodig dat het Stadsdeel besluit om de percentageregelingen toe te passen. Het blijft aantrekkelijk om de gebouwen en de openbare ruimte met kunstwerken te verfraaien. Ook in verband met de plannen rond de vernieuwing van de Bijlmermeer, die meer en meer gestalte krijgen, is het nodig dat het Stadsdeel spoedig besluit.

Qua uitvoering is het gewenst een ambtelijke werkgroep in te stellen, die de werkzaamheden coördineert. De werkgroep zou moeten bestaan uit vertegenwoordigers van de commissie Beeldende Kunst van de gemeente en vertegenwoordigers van betrokken sectoren van het Stadsdeel (wonen en werken, stadsdeelwerken en welzijn).

9.9. financiële konsekventies.

Bij het vaststellen van de jaarlijkse begroting en de meerjarige financiële ramingen zal de bekostiging van een kunstenonderdeel versus andere delen van beleid tegenover elkaar afgewogen moeten worden. Sommige aanbevelingen uit dit hoofdstuk zullen alleen uitgevoerd kunnen worden als er financiële mogelijkheden ontstaan. Zo zal de bekostiging van een cultureel centrum aanzienlijke meerkosten (enige tonnen per jaar) met zich mee brengen.

Anderzijds zijn besparingen bij het verlenen van subsidies mogelijk ondermeer door tariefsverhogingen voor gebruikers door te voeren.

Een uitgewerkt financieel kader wordt in dit diskussiestadium niet gegeven. Wel zal -nadat de discussienota aan de orde is geweest in de stadsdeelraad en duidelijk is welk beleidslijn wordt voorgestaan- een actieplan met een financieel kader uitgewerkt worden.

Bijlage I. Overzicht van de huidige voorzieningen in Zuidoost.

I. BZO/Krater; instituut voor Kunstzinnige Vorming.

algemeen.

Binnen de kunstzinnige vorming staat het niet-beroepsmatig praktisch bezig zijn centraal met als doel om eigen vaardigheden en de creativiteit te ontwikkelen. Er worden diverse disciplines onderscheiden als: muzikale vorming, beeldende vorming, audio-visuele vorming, theatervorming en dansante vorming.

BZO/Krater is ontstaan uit het samengaan van een projekt Krater (kreativiteitsontwikkeling en theater) en de Bijlmer Audiovisuele Dienstverlening (BAD). Het instituut beschikt over een video-opname/montagestudio/ fotostudio, een doka, een drama/theaterzaal, een balletstudio en een atelierruimte. Het theaterzaaltje is erg klein en beschikt maar over 50 zitplaatsen.

het aktiviteitenaanbod.

Er wordt gestreefd een kursusaanbod te bieden voor verschillende leeftijdsgroepen, dat meerdere vormingsdisciplines op een verschillend nivo omvat.

De kursussen worden gegeven door docenten met een kunstvakopleiding. Naast een kursusaanbod worden er produkties en projekten opgezet. Ook wordt er ondersteuning gegeven aan scholen (in het kader van het onderwijsvoorrangsbeleid), aan amateurgroepen en buurtcentra. De afdeling theater verzorgt een wekelijks theateraanbod voor volwassenen en voor kinderen van verschillende leeftijdsgroep. Naast een kursusaanbod worden ondersteunende taken verricht naar scholen, buurtcentra etc..

het bereik.

In 1991 werden er circa 80 kursussen gegeven met een gemiddelde deelname van 10 kursisten. Het kursistenbestand bestond dus uit circa 800 personen. Het gaat daarbij om 80% volwassenen en 20% kinderen en teeners. Volgens een schatting is 35% van de volwassenen en 50% van de kinderen en teeners van allochtone herkomst. Er werden in 1991 bijna 50 jeugdtheatervoorstellingen gegeven, die door 3840 kinderen en 480 ouders werden bezocht. Een meerderheid van de bezoekers is van allochtone herkomst.

de tarieven.

De tarieven, die voor de kursussen worden gevraagd, zijn ten dele kostendekkend. De kursisten betalen de direkte docentkosten en

materiaalkosten van de cursus. Voor een korte cursus wordt circa wordt circa f 75,-- betaald; voor een langere cursus wordt een tarief van f 135,-- tot f 165,-- gevraagd.

het subsidie.

De BZO ontvangt een structureel exploitatiesubsidie. In 1991 bedroeg het voorlopig subsidie f 521.772,--. Daarnaast wordt een ekstra subsidie verleend voor de regio-theateractiviteiten (zie 6.2.) en wordt van de gemeente een subsidie ontvangen in het kader van het onderwijsvoorrangsbeleid.

ontwikkelingen.

Er zijn er bij Krater enkele ontwikkelingen in gang gezet. Zo is het de bedoeling dat het activiteitenaanbod meer dan nu geprogrammeerd wordt op de diverse publieksgroepen in Zuidoost en dat de ondersteunende taken (de konsulentfunctie) naar onderwijsvoorzieningen en welzijnsinstellingen verder ontwikkeld worden.

II. De Muziekschool Zuidoost.

algemeen.

De Stichting Muziekschool Zuidoost stelt zich statutair ten doel om "het onderwijs en de vorming in de muziek te bevorderen en de daarmee verband houdende soorten van creativiteit, een en ander in de ruimste zin des woords". De muziekschool heeft in Zuidoost twee vestigingen: in Ganzenhoef en aan het Holendrechtplein.

het activiteitenaanbod.

Het lesaanbod is planmatig samengesteld. Naast onderricht in diverse instrumenten worden er lessen algemene muzikale vorming gegeven. Eveneens krijgen enkele muziekensembles onderricht en worden er schooluitvoeringen gegeven. Door 30 docenten wordt ruim 200 uur muziekonderricht per week gegeven.

het bereik.

In 1991 waren er ca. 699 leerlingen en stonden er 865 personen op de wachtlijst. Alleen bewoners van Zuidoost worden als leerling toegelaten.

Er wordt verder een toelatingsbeleid gevoerd opdat 90 % van de leerlingen jonger is dan 21 jaar. Een verhoging van het leerlingenaantal werd onlangs mogelijk omdat het Stadsdeel hiervoor in 1992 een extra subsidie van f 24.000,-- ter beschikking stelde. In de ontwerp-begroting 1993 is een bezuiniging van f 30.000,-- opgenomen,

die bekostigd moet worden uit lesgeldverhogingen.

de tarieven.

De lesgelden voor de cursus 1992/1993 zijn door de muziekschool verhoogt om met die inkomsten het lesaanbod te vergroten.

De lesgelden voor het huidige en het vorige seizoen zijn:

	1991/1992	1992/1993
leerlingen tot 25 jaar		
lessen muzikale vorming	f 115,--	f 135,--
lessen instrumentaal/vocaal	f 385,--	f 430,--
leerlingen 25 jaar en ouder		
lessen muzikale vorming	f 198,--	f 235,--
lessen instrumentaal/vocaal	f 385,--	f 430,--

Deelname aan orkesten en ensembles is voor leden van de muziekschool gratis, van niet-leden wordt een bijdrage van f 75,-- per jaar gevraagd. Tegelijkertijd met de tariefsverhoging is een kortingsregeling geïntroduceerd voor houders van een stadspas. Van de 738 leerlingen van het seizoen 1992/1993 maken 43 leerlingen gebruik van deze kortingsregeling.

subsidie.

Door het Stadsdeel wordt een structureel subsidie verleend. In 1991 bedroeg het voorlopig subsidie f 681.097,-- en bedroegen de opbrengsten uit lesgelden f 196.484,--. Met ingang van 1992 wordt een apart subsidie verleend voor de Kelbergenconcerten. Het voorlopig subsidie 1992 bedroeg daarvoor f 21.440,-- (zie 6.2.2.).

ontwikkelingen.

De muziekschool streeft ernaar om met de beschikbare middelen zoveel mogelijk leerlingen te bereiken. Om dit streven waar te maken is er de afgelopen jaren een aantal maatregelen genomen.

Zo wordt, zoveel mogelijk, les aan een groep gegeven. Ook wordt het lesaanbod in instrumenten, als een nieuwe muziekdocent moet worden benoemd, aan de behoefte aangepast. Het muziekeraanbod zal in de komende jaren zo worden ingericht dat de "doorstroom" van leerlingen beter kan plaatsvinden. Konden leerlingen tot nu toe jarenlang onderricht volgen; met ingang van het seizoen 1992/1993 kan men een basispakket volgen en daarna kunnen leerlingen, na een beoordeling, toegelaten worden tot een vervolgcursus.

De muziekschool biedt ondersteuning bij muzikale podiumactiviteiten. Bij de Kelbergenconcerten, maar ook bij andere initiatieven als de concerten in de Driestromenkerk.

III. de artoteek.

algemeen.

Met tal van instrumenten heeft Amsterdam vorm gegeven aan een beeldend kunstbeleid: door kunstaankopen, opdrachten, artoteken, bemiddeling bij de toewijzing van woon- en werkruimten aan kunstenaars etc..

De artoteek in Zuidoost, een onderdeel van de stadsdeelorganisatie, heeft de beschikking over een ruimte aan de Bijlmerdreef. De vijf gemeentelijke artoteken zijn totstandgekomen om een divers publiek in aanraking te brengen met beeldende kunst. Er worden kunstwerken uitgeleend en tal van andere activiteiten georganiseerd. De kunstwerken, die door de artoteken worden uitgeleend, zijn door de gemeente -met gelden, die jaarlijks door het rijk hiervoor ter beschikking worden gesteld- ingehuurd of aangekocht. De kunstwerken worden vervolgens aan de artoteken ter beschikking gesteld..

Ondersteunende activiteiten voor de artoteken als het houden van aankoopprondes, worden zonder kosten voor de stadsdelen c.q. de artoteken door de Dienst Musea voor de Moderne Kunst Amsterdam verleend. De gemeente heeft het voornemen deze kosten wel door te rekenen.

Tussen de gemeente en betreffende stadsdelen vindt al lang, maar zonder veel resultaat, overleg plaats over een efficiëntere opzet van de ondersteuning van de kunstuitleen. In 1992 hebben de 5 betrokken stadsdelen de gemeente voorgesteld om de budgetten voor de aankoop van kunstwerken en de ondersteunende taken naar de stadsdelen over te dragen, waarbij de stadsdelen zouden onderzoeken in hoeverre ze dan een gezamenlijk facilitair bedrijf voor de kunstuitleen zouden kunnen oprichten en exploiteren. Tot verrassing van de stadsdelen heeft de gemeente eind 1992 (notitie beeldende kunst 1993-1996) voorgesteld de kunstuitleen, inclusief de uitleen van de Stichting Beeldende Kunst, in een stichting onderte brengen, terwijl tegelijkertijd werd aangekondigd dat de gemeentelijke financiële bijdrage voor aankoop en ondersteuning zal worden teruggebracht van 2,5 miljoen in 1993 tot 2 miljoen in 1994 en 1 miljoen in 1995 en in 1996. De stadsdelen hebben vastgehouden aan hun voorstel.

het activiteitenaanbod en het bereik.

Het aantal lidmaatschappen is vanaf de opening in 1987 jaarlijks met circa 275 per jaar gegroeid. In juli 1992 waren er vanaf de opening ruim 1400 lidmaatschappen afgesloten en had de artoteek 1100 actieve leden. Naar schatting is 80% afkomstig uit Zuidoost en 30% is van

afkomst allochtoon.

Ieder jaar worden edukatieve lessen aan klassen schoolkinderen gegeven en tentoonstellingen georganiseerd. Zo werd in 1991 in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Rietveldakademie de tentoonstelling "Kunst per kilometer" in de artoteek georganiseerd, die 500 bezoekers trof. Verder werd in 1991 onder auspicien van de artoteek een boek "langs kunst in Zuidoost" over beeldende kunst in de openbare ruimte in Zuidoost vervaardigd en in co-productie een video-productie "kunst neemt de wijk" geproduceerd.

tarieven.

Het lidmaatschap voor de kunstuitleen kostte vanaf de opening van de eerste artoteek in 1978 f 15,-- per jaar. Per lidmaatschap kon men voor dit tarief maximaal twee kunstobjecten lenen.

In 1990 zijn de tarieven verhoogd en voor 1991 en 1992 voor een leenperiode van 12 maanden als volgt vastgesteld:

	algemeen	Stadspas/CJP
voor het lenen van een kunstwerk	f 25,--	f 18,50
voor het lenen van twee kunstwerken	f 35,--	f 25,--

Onlangs zijn de tarieven voor 1993 en 1994 vastgesteld. De bovengenoemde tarieven zijn voor de periode van die twee jaar met f 10,-- verhoogd.

ontwikkelingen.

De artoteek voert een actief tentoonstellingsbeleid. In oktober 1992 is "het nieuwe podium" gestart. Het moet een plek zijn, waar mensen vanuit verschillende interesses elkaar rond een kunstaanbod kunnen treffen. (Zie verder 6.3.).

Voor wat betreft de kunstuitleen wordt er voor de komende jaren van uitgegaan dat het ledenaantal zal blijven groeien. Er wordt door de STOA in overleg met medewerkers van de artoteek onderzocht in hoeverre er een bedrijvuitleen kan worden opgezet.

financiële bijdrage van het stadsdeel.

De totale exploitatiekosten van de artoteek bedragen voor het Stadsdeel circa f 350.000,-- per jaar. De totale kosten bedragen circa f 440.000,--, terwijl de inkomsten ongeveer f 90.000,-- bedragen.

Bijlage II. Overzicht gesubsidieerde podiumkunsten.

In onderstaand overzicht is een aantal kerngegevens opgenomen. Per initiatief wordt het aantal uitvoeringen per jaar genoemd; het subsidie, dat in 1992 als voorlopig subsidie door het Stadsdeel is toegekend; de bezoekersaantallen en de entreprijs per bezoeker per voorstelling.

Aktiviteit en aantal uitvoeringen	Subsidie 1992	Aantal bezoekers	Entreprijs
Jazz-Hofgeest (8)	20.260,--	700	f 10,--(1)
Kelbergen- concerten (7)	21.440,--	700	f 7,50 (2)
Theateraktivi- teiten Krater (13)	25.325,--	2100(3)	f 7,50 (4)
schoolconcerten Jam (6)	10.004,--	750	n.v.t.

- 1) CJP en stadspas f 7,50.
- 2) kinderen en ouderen f 5,00.
- 3) aantal betalende leden ligt beduidend lager
- 4) CJP f 5,00

de Kelbergenconcerten.

In het recreatiegebouw Kelbergen worden maandelijks -met uitzondering van de zomerperiode- muziekconcerten (voornamelijk klassieke muziek) georganiseerd. Per jaar worden 7 concerten georganiseerd, die door ongeveer 700 personen worden bezocht. De concerten worden sinds kort formeel door de muziekschool met de inzet van vrijwillige medewerk(st)ers georganiseerd.

de Jazz-concerten in Hofgeest.

Er worden eveneens maandelijks -met uitzondering van de zomerperiode- jazz-concerten georganiseerd in de als jazzcafe ingerichte bar van het buurtcentrum Hofgeest. De concerten worden door de BZO/H. buurtvereniging in samenwerking met de Stichting Jazz Zuidoost georganiseerd.

Jaarlijks worden 8 concerten georganiseerd, die door circa 700 personen worden bezocht.

De Stichting ijvert voor een permanente lokatie in de vorm van een jazz-societeit, zodat het aantal concerten uitgebreid kan worden. Als men een eigen ruimte ter beschikking heeft zou het aantal concerten -zo stelt men- opgevoerd kunnen worden tot 25 met een verwacht bezoekersaantal van 3.000. Het subsidie zou in dat geval volgens raming van de Stichting verhoogd moeten worden tot f 60.000,--. In dat geval zou de verhouding subsidie tot eigen inkomsten veranderen van nu 80% tegen 20% naar 70% tot 30%.

regio-theateractiviteiten.

Naast jeugdtheater organiseert de BZO/Krater theateractiviteiten voor volwassenen. Voor een deel gaat het om een aanbod van voorgeselekteerde voorstellingen, die door het Theater Netwerk Nederland worden ontwikkeld en aangeboden. De theatergroepen traden op in Krater, in buurtcentra of op straat.

Jaarlijks worden circa 13 voorstellingen georganiseerd, die ruim 2100 bezoekers trekken. Het aantal betalende bezoekers is niet bekend, maar ligt beduidend lager. Vooral de straattheatervoorstellingen trekken veel niet-betalende bezoekers.

activiteiten in het voortgezet onderwijs.

In de 3 scholen voor het voortgezet onderwijs worden jaarlijks per school twee kunstvoorstellingen georganiseerd. Deze activiteiten worden georganiseerd door de Stichting Jam.

Het aantal bezoekers is gemiddeld 125 per voorstelling.

andere podiumactiviteiten.

Sinds 1985 worden er in de Driestromenkerk concerten georganiseerd. De optredens worden belangeloos verzorgd door beroepsmusici of goede amateurs-musici, veelal woonachtig in Gaasperdam. Er worden per jaar 7 concerten gegeven. De bezoekersaantallen liggen tussen de 30 en de 50 personen per concert.

In oktober 1992 is vanuit de artoteek "het nieuwe podium" gestart. Een plek, waar mensen vanuit verschillende interesses, elkaar rond een kunstaanbod kunnen treffen. De verbinding is niet alleen beeldende kunst, maar ook aan andere culturele disciplines als muziek, fotografie en architectuur wil men ruimte bieden. Voor dit seizoen zijn 7 concerten, 1 theatervoorstelling, 12 lezingen, 7 excursies en 4 kursussen gepland.

De Amsterdamse kunstraad en het Nederlandse Impressariaat subsidieren de kamermuziekserie. De activiteitskosten van de lezingen, de excursies en de kursussen zullen uit bijdragen van deelnemers moeten worden gedekt.

Door de Stichting Sarawasi Art worden professionele hindoestaanse kulturele activiteiten georganiseerd in samenwerking met het buurtcentrum in Holendrecht. Het gaat om meerdere activiteiten per jaar van hoog professioneel nivo.

Door de Stichting Sarawasi Art en voor de de concerten in de Driestromenkerk is voor 1993 een subsidie aangevraagd. In 1992 heeft Sarawasi Art een eenmalig waarderingssubsidie ontvangen; in de ontwerp-begroting 1993 van het Stadsdeel zijn geen middelen voor deze initiatieven worden gereserveerd.

Bijlage III. Overzicht middelen voor kunst en cultuur.
(gegevens ontleend aan begroting 1992).

a. exploitatiesubsidies voorzieningen.

BZO/instituut voor kunstzinnige vorming f 518.259,--

muziekschool Zuidoost f 726.424,--

b. podiumactiviteiten geografische kunstspreiding.

BZO/theateractiviteiten Krater f 25.325,--

BZO/jazzconcerten Hofgeest f 20.260,--

Muziekschool ZO/Kelbergenconcerten f 21.440,--

Stichting JAM/activiteiten voortgezet onderwijs f 10.004,--

c. kosten artoteek.

kosten inclusief overhead f 439.574,--
eigen inkomsten ./ f 89.571,--

exploitatiekosten f 350.003,--

d. kunsteducatie.

kosten esthetische vorming
basisonderwijs (bijdrage
buro schoolactiviteiten.) f 250.000,--

uitgaven kulturele
vorming f 35.000,--

Overzicht geraadpleegde literatuur.

Kunst en cultuur in Amsterdam; een inventarisatie van de financiële ontwikkelingen. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid 1989.

Nota cultuurbeleid; Tweede Kamer der Staten-Generaal 1985.

Culturele overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname; Tractatenblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 1976.

Notitie Centrale en decentrale taken op het terrein van de cultuur. Gemeente Amsterdam 1991.

Kunstenstad in delen; Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie. Boekmanstichting 1991.

Nota Tussen Kunst en cultuur; met kunstzinnige middelen de amsterdamse bevolking betrekken bij het culturele leven. Gemeente Amsterdam

De kunstzinnige burger; onderzoek naar amateuristische kunstbeoefening en culturele interesses. Sociaal en Cultureel Planburo 1991.

Kiezen en beginnen; eerste werkprogramma van de stuurgroep vernieuwing Bijlmermeer 1991

Kunstbedrijven in de Bijlmermeer; STOA/raadgevend bureau voor de kunsten, februari 1992.

Nota percentageregelingen beeldende kunst. Gemeente Amsterdam 1987.

Nota beeldende kunstbeleid in Amsterdam. Gemeente Amsterdam 1985.

Een cultureel centrum aan de westzijde. P.v.d.A-fractie Stadsdeel Zuidoost 1988.

Eindadvies Amsterdams Kunstenplan. Commissie Kunstenplan Amsterdamse
Kunstraad 1992.

Concept Amsterdams Kunstenplan 1993-1996. Gemeente Amsterdam 1992.

Gebruikersonderzoek welzijn; deelgemeente Zuidoost. Gemeente Amsterdam;
afdeling bestuursinformatie 1987.

Gebruikersonderzoek voorzieningen 1989. Gemeente Amsterdam; bureau voor
onderzoek en statistiek 1989.

Boulevard Zuidoost; kansrijk centrumgebied in de voorstad Amsterdam
Zuidoost. Maatschappij voor Bedrijfsobjecten.

Notitie kleinschalige beeldende kunst opdrachten; gemeente Amsterdam
1992.

Notitie Beeldende Kunst 1993-1996. Gemeente Amsterdam; november 1992.

Notitie Kunstenplan voor de jeugd. Gemeente Amsterdam; september 1992